

สรุปผลกิจกรรม

เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ
การดำเนินงานการประเมิน
ความเสี่ยงการทุจริต

RISK TO RESULT กษ.

: เข้าใจความเสี่ยง รู้ทันการทุจริต

สรุปผลกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

(Risk to Result กษ. : เข้าใจความเสี่ยง รู้ทันการทุจริต)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ห้อง ๑๓๔ - ๑๓๕)

และผ่านระบบออนไลน์ (Zoom Meeting)

๑. ข้อมูลทั่วไปของกิจกรรม

กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงาน การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Risk to Result กษ. : เข้าใจความเสี่ยง รู้ทันการทุจริต) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ จัดขึ้นเมื่อวันอังคารที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมถ่ายทอดผ่านระบบออนไลน์ (Zoom Meeting) โดยนางสาวทัศนีย์ เมืองแก้ว รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เกียรติเป็นประธานในการเปิดกิจกรรม ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่เป็นกลไกเชิงรุกเพื่อป้องกันการทุจริต ตลอดจนการยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานของกระทรวงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ กิจกรรมดังกล่าวได้รับความอนุเคราะห์วิทยากรจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรผู้รับผิดชอบหลักและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจากหน่วยงานในสังกัดและในกำกับของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ส่วนกลาง) รวมทั้งสิ้น ๑๕๒ คน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งกระทรวง

๒.๒ เพื่อพัฒนาทักษะบุคลากรผู้รับผิดชอบให้สามารถวิเคราะห์และจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของหน่วยงาน

๒.๓ เพื่อผลักดันการนำผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตไปใช้กำหนดมาตรการควบคุมและปรับปรุงกระบวนการอย่างเป็นรูปธรรม

๓.สาระสำคัญจากการบรรยาย

การบรรยายให้ความรู้ในกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Risk to Result กษ. : เข้าใจความเสี่ยง รู้ทันการทุจริต) โดยนายกัลณวิทย์ นวลจันทร์ นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ วิทยากรจากสำนักงาน ป.ป.ท. ได้ให้ความรู้ถึงความเป็นมา แนวคิด หลักการ และกรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ป.ป.ท. ซึ่งสรุปผลการบรรยายได้ดังนี้

๓.๑ สถานการณ์และทิศทางการป้องกันการทุจริต

๓.๑.๑ สถานการณ์ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)

ประเทศไทยได้รับทราบผลคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยมีคะแนนอยู่ที่ ๓๔ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน และอยู่ในอันดับที่ ๑๐๗ จาก ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ด้านธรรมาภิบาลที่ยังคงเป็นความท้าทายสำคัญของประเทศ ข้อมูลจากภาคธุรกิจและนักลงทุนต่างชาติชี้ให้เห็นว่า ระดับความเสี่ยงด้านการทุจริตของประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่น่ากังวล อันเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเชื่อมั่น และส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาพลักษณ์และขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ สำหรับนานาชาติที่มีได้มีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ

บริบทภายในประเทศ การตัดสินใจเข้ามาลงทุน ค่าขาย หรือดำเนินธุรกรรมกับประเทศไทย มักอาศัยดัชนี CPI เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาความเสี่ยงด้านความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของระบบการบริหารราชการแผ่นดินโดยรวม

๓.๑.๒ เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

รัฐบาลได้กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นวาระสำคัญของประเทศ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำหนดเป้าหมายว่า ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ประเทศไทยจะต้องมีค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) อยู่ในช่วง ๗๐-๗๕ คะแนน และมีอันดับอยู่ในลำดับ ๑-๒๐ ของโลก เป้าหมายดังกล่าวเป็นเป้าหมายที่มีความท้าทายสูง และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐในฐานะกลไกหลักของการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งต้องขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งด้านการยกระดับมาตรฐานธรรมาภิบาล การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต และการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง

๓.๑.๓ การปรับทัศนคติ (Mindset) : "ระเบิดจากข้างใน"

การขับเคลื่อนการป้องกันและบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องเริ่มจากการสร้างความตระหนักและความเข้าใจที่ถูกต้องแก่บุคลากรภายในหน่วยงาน หรือที่เรียกว่าการระเบิดจากข้างใน คือ การเปลี่ยนแปลงต้องเกิดจากความเห็นความสำคัญอย่างแท้จริงของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ มิใช่เป็นเพียงการดำเนินการตามข้อกำหนดเชิงรูปแบบเท่านั้น บุคลากรไม่ควรมองการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นเพียงพฤติกรรมทางเอกสารที่จัดทำเพื่อให้ครบถ้วนตามตัวชี้วัด หรือเพื่อส่งรายงานให้ทันตามกำหนดเวลาของสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อให้ได้คะแนนในระดับที่ดี หากแต่ต้องนำกระบวนการประเมินดังกล่าวไปใช้วิเคราะห์กระบวนการอย่างจริงจัง เพื่อค้นหาและปิดช่องว่างที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยง ตลอดจนกำหนดมาตรการควบคุมและป้องกันที่เหมาะสม ทั้งนี้ หากการดำเนินการเป็นไปเพียงเพื่อภาพลักษณ์ โดยมิได้มีการนำเครื่องมือไปใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างแท้จริง เมื่อเกิดกรณีทุจริตขึ้นในภายหลัง ย่อมส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นขององค์กรอย่างรุนแรง และอาจกระทบต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงานและกระทรวงในภาพรวม

๓.๑.๔ บทบาทเจ้าหน้าที่รัฐในฐานะประชาชนผู้เสียภาษี

การปรับมุมมองที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การตระหนักว่า นอกเหนือจากบทบาทในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐระหว่างเวลาปฏิบัติราชการแล้ว บุคลากรทุกคนล้วนมีสถานะเป็นประชาชนผู้เสียภาษีเช่นเดียวกัน งบประมาณแผ่นดินที่นำมาใช้ในการบริหารราชการและพัฒนาประเทศ จึงเป็นทรัพยากรที่มาจากภาษีของประชาชน รวมถึงภาษีของเจ้าหน้าที่เองด้วย ดังนั้น การทุจริตหรือการใช้จ่ายงบประมาณโดยมิชอบ ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ส่วนรวม และกระทบต่อสิทธิของประชาชนทุกคนโดยตรง การตระหนักรู้ในมิติของความเป็นเจ้าของร่วมกันดังกล่าว จะช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบและความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ ในทางกลับกัน หากบุคลากรทุกระดับร่วมกันยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต โปร่งใส และคุ้มค่า ย่อมส่งผลให้เกิดบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ และประโยชน์ดังกล่าวจะย้อนกลับมาสู่เจ้าหน้าที่ในฐานะประชาชนผู้รับบริการของรัฐในที่สุด

๓.๒ ความเป็นมาของหน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๑ โครงสร้างหน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต บทบาทและสถานะของหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย ประกอบด้วย

๑) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)

มีสถานะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่ตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริตตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

๒) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)

เป็นส่วนราชการระดับกรม เดิมสังกัดกระทรวงยุติธรรม ปัจจุบันอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ขับเคลื่อนมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการดำเนินการเชิงป้องกันควบคู่กับการตรวจสอบ

๓.๒.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ท. โดยสำนักงาน ป.ป.ท. ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ปัจจุบันถึงฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๖๘) สารสำคัญของกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดขอบเขตการดำเนินงานครอบคลุม ๒ มิติหลัก ได้แก่

๑) การทุจริต หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิเจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีเจตนาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

๒) การประพฤติมิชอบ หมายถึง การกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ วินัย หรือหลักจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แม้บางกรณีอาจยังไม่เข้าข่ายเป็นการทุจริตโดยตรง แต่ถือเป็นพฤติกรรมที่มีความเสี่ยง และอาจพัฒนาไปสู่การทุจริตในอนาคตได้

๓.๒.๓ ความเชื่อมโยงของประเภทความผิดและแนวคิดการป้องกันเชิงรุก

การทุจริตมักเกิดขึ้นจากฐานรากด้านคุณธรรมและจริยธรรม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมประพฤติมิชอบหรือฝ่าฝืนวินัย อาจนำไปสู่ปัญหาความขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม และพัฒนาเป็นการทุจริตในที่สุด ดังนั้น การให้ความสำคัญกับการตรวจสอบทั้งสองมิติอย่างควบคู่กัน จึงเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างระบบป้องกันที่มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐอย่างยั่งยืน

๓.๓ นิยามและประเภทของการทุจริตในภาครัฐ

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ ปัจจัย และรูปแบบของการทุจริตในภาครัฐ เป็นพื้นฐานสำคัญของการประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงาน อันจะนำไปสู่การยกระดับความโปร่งใสและธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐอย่างยั่งยืน

๓.๓.๑ นิยามของการทุจริตในภาครัฐ การทุจริตต่อหน้าที่ในภาครัฐ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำหรือละเว้นการกระทำในตำแหน่งหน้าที่โดยมิเจตนา เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น การจะพิจารณาว่าเป็นการทุจริตหรือไม่นั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบครบถ้วน ได้แก่ ผู้กระทำความผิดต้องมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีเจตนาในการกระทำ และมีการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ในกรณีที่การกระทำยังไม่ถึงขั้นมีเจตนาแสวงหาประโยชน์ แต่เป็นการฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อกำหนดทางวินัยราชการ จะถือเป็นการประพฤติมิชอบ ซึ่งแม้จะยังไม่ใช่การทุจริตโดยตรง แต่ถือเป็นพฤติกรรมที่บั่นทอนมาตรฐานคุณธรรมและอาจพัฒนาไปสู่การทุจริตได้ในอนาคต หากไม่มีการกำกับดูแลและแก้ไขอย่างเหมาะสม

๓.๓.๒ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทุจริต

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทุจริต โดยเริ่มจากแนวคิด “สามเหลี่ยมการทุจริต” ซึ่งประกอบด้วย โอกาสในการกระทำการทุจริต แรงกดดันหรือความจำเป็นส่วนบุคคล และการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองเพื่อให้การกระทำดูสมเหตุสมผล ต่อมาได้มีการพัฒนาแนวคิดเป็น “สี่เหลี่ยมการทุจริต” โดยเพิ่มปัจจัยด้านความสามารถของผู้กระทำ ซึ่งหมายถึงความรู้ ความชำนาญ หรือความเข้าใจในจุดอ่อนของระบบที่เอื้อต่อการกระทำผิด และในปัจจุบันได้ขยายเป็น “ห้าเหลี่ยมการทุจริต” โดยเพิ่มปัจจัยด้านความเย่อหยิ่งหรือความขมขื่น อันเกิดจากความเชื่อว่าตนเองมีอำนาจ มีความเชี่ยวชาญ หรือไม่มีผู้ใดสามารถตรวจสอบได้ แนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การทุจริตมิได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ หากแต่เป็นผลจากปัจจัยหลายประการที่ประกอบกัน ทั้งในระดับบุคคลและระดับระบบงาน

๓.๓.๓ ประเภทความเสี่ยงการทุจริต ในบริบทของหน่วยงานภาครัฐ ความเสี่ยงการทุจริตสามารถจำแนกออกได้เป็น ๓ ด้านสำคัญ ได้แก่

๑) ความเสี่ยงด้านการพิจารณาอนุมัติหรืออนุญาต ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้บริการประชาชนตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ กระบวนการดังกล่าวอาจเปิดช่องให้เกิดการเรียกรับผลประโยชน์เพื่อแลกกับความสะดวก รวดเร็ว หรือการเอื้อประโยชน์เฉพาะราย

๒) ความเสี่ยงด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย การตรวจสอบ หรือการใช้ดุลพินิจ หากขาดกลไกควบคุมที่เหมาะสม อาจนำไปสู่การใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน หรือการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงจากผิดเป็นถูก

๓) ความเสี่ยงด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งครอบคลุมการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารโครงการ และการใช้ทรัพย์สินของทางราชการ หากขาดความโปร่งใสและการตรวจสอบที่เข้มงวด อาจเกิดการใช้งบประมาณอย่างไม่มีประสิทธิภาพ หรือการนำทรัพย์สินราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน

๓.๓.๔ ลักษณะพฤติกรรมทุจริตที่พบบ่อย พฤติกรรมทุจริตที่มักปรากฏในภาครัฐมีหลายรูปแบบ เช่น การยกยอกหรือเบิกจ่ายเงินโดยมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร การจัดซื้อจัดจ้างที่กำหนดเงื่อนไขเอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการบางราย การรับสินบนหรือผลประโยชน์ตอบแทนในลักษณะเงินใต้โต๊ะ ตลอดจนการกระทำความผิดผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การเข้าถึงระบบโดยมิชอบและการนำข้อมูลหรือรหัสผ่านของผู้อื่นไปใช้

๓.๔ กรณีศึกษาการทุจริตผ่านระบบ KTB Corporate Online

๓.๔.๑ ข้อมูลกรณีศึกษา

- ๑) หน่วยงาน : เทศบาลตำบลลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
- ๒) ผู้กระทำ : เจ้าหน้าที่การเงิน
- ๓) มูลค่าความเสียหาย: กว่า ๑๕ ล้านบาท

๓.๔.๒ พฤติกรรมการกระทำความผิด

- ๑) โอนเงินจากบัญชีเทศบาลเข้าบัญชีส่วนตัว
- ๒) ปลอมแปลงหลักฐาน/สลิปรายการโอนเงินให้เป็นค่าใช้จ่ายปกติ
- ๓) กระทำต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหนึ่งโดยไม่ถูกตรวจพบในทันที

๓.๔.๓ ช่องว่าง/โอกาสให้เกิดการกระทำความผิด

- ๑) มอबरหัสผ่านทั้งผู้ทำรายการ และผู้อนุมัติให้บุคคลเดียว
- ๒) ขาดการแบ่งแยกหน้าที่
- ๓) ขาดกลไกตรวจสอบถ่วงดุล

๓.๔.๔ ปัจจัยแรงกดดันของผู้กระทำความผิด

- ๑) ภาระหนี้สินจากการพนันออนไลน์
- ๒) คุ้มภัยจากแอปพลิเคชันเงินกู้จำนวนมาก
- ๓) นำเงินราชการไปหมุนเวียนชำระหนี้รายวัน

๓.๔.๕ การตรวจพบความผิด

- ๑) พบความเคลื่อนไหวบัญชีผิดปกติ (โอนเงินทุกวัน ทั้งในและนอกเวลาราชการ)
- ๒) หน่วยงานขาดสภาพคล่อง ไม่สามารถจ่ายเงินเดือนตามปกติ
- ๓) มีการประสานข้อมูลกับธนาคารเพื่อตรวจสอบเชิงลึก

๓.๔.๖ บทเรียนกรณีศึกษาการทุจริตผ่านระบบ KTB

- ๑) ห้ามมอबरหัสผ่านให้ผู้อื่นโดยเด็ดขาด
- ๒) ต้องกำหนดการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจน

- ๓) จัดให้มีระบบแจ้งเตือนการทำธุรกรรมทุกครั้ง
- ๔) ผู้บังคับบัญชาต้องกำกับติดตามความเคลื่อนไหวทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ
- ๕) ความสะดวกในการทำงานต้องไม่มาก่อนหลักการควบคุมภายใน

๓.๔.๗ การเชื่อมโยงกับทฤษฎีการทุจริต

กรณีนี้สะท้อนองค์ประกอบของ “ห้าเหลี่ยมการทุจริต” ได้แก่

- ๑) โอกาส (ช่องว่างของระบบ)
- ๒) แรงกดดัน (หนี้สิน)
- ๓) การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง
- ๔) ความสามารถ (เข้าถึงและควบคุมระบบได้)
- ๕) ความย่ำแย่ (เชื่อว่าจะไม่ถูกตรวจพบ)

สรุปสาระสำคัญ : กรณีศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของระบบควบคุมภายในที่เข้มแข็ง การแบ่งแยกหน้าที่ที่เหมาะสม และการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงการทุจริตด้านธุรกรรมทางการเงินในหน่วยงานภาครัฐ

๓.๕ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๓.๕.๑ ที่มาและความสำคัญ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตมิได้เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นโดยลำพัง หากแต่มีที่มาจากการกำหนดไว้ในแผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ของแต่ละหน่วยงาน ต้องดำเนินการวางระบบการประเมินความเสี่ยงเพื่อใช้เป็นกลไกในการป้องกันการทุจริตเชิงระบบ ในระยะแรกของการขับเคลื่อนยังไม่มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่กำกับดูแลอย่างชัดเจน ต่อมาจึงได้มอบหมายให้สำนักงาน ป.ป.ท. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาและขับเคลื่อน การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยได้จัดทำกรอบแนวทาง คู่มือ และเครื่องมือมาตรฐาน เพื่อให้หน่วยงานนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

หัวใจสำคัญของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต คือ การคาดการณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าว่าในแต่ละกระบวนการตามภารกิจของหน่วยงานอาจมีช่องว่างใดที่เอื้อต่อการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จึงกำหนดมาตรการควบคุมและป้องกันให้สอดคล้องกับจุดเสี่ยงที่วิเคราะห์พบ ก่อนที่ความเสียหายจะเกิดขึ้นจริง กระบวนการดังกล่าวจึงมิได้เป็นเพียงเครื่องมือด้านการควบคุมภายในเท่านั้น หากแต่เป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และความเชื่อมั่นของสาธารณชน รวมทั้งมีส่วนสนับสนุนการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ให้สอดคล้องกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นรูปธรรม

๓.๕.๒ แนวคิดเรื่องความเสี่ยง (Risk) และการปรับตัว

๑) บทเรียนจากไดโนเสาร์กับการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑.๑) ความเสี่ยงที่ดำรงอยู่แม้มองไม่เห็นชัดเจน ไดโนเสาร์เคยดำรงอยู่จริง แม้อาจสูญพันธุ์ไปแล้วเพียงซากฟอสซิล เปรียบได้กับความเสี่ยงในองค์กรที่มีอยู่จริงในกระบวนการ แม้มองไม่เห็นแต่ไม่แสดงผลกระทบอย่างชัดเจน หากไม่ประเมินและจัดการล่วงหน้า อาจนำไปสู่ความเสียหายในอนาคต

๑.๒) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติในอดีตที่ทำให้ไดโนเสาร์สูญพันธุ์ สะท้อนถึงบริบทปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล และ AI ซึ่งทำให้รูปแบบการทุจริตมีความซับซ้อนมากขึ้น มาตรการควบคุมจึงต้องพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์

๑.๓) ความสามารถในการปรับตัวเป็นปัจจัยแห่งความอยู่รอด องค์กรที่ไม่ปรับตัวหรือไม่บริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม อาจเผชิญภาวะถดถอยหรือสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน ขณะที่องค์กรที่วิเคราะห์ความเสี่ยงและปรับกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง ย่อมสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

๑.๔) การรู้เท่าทันเทคโนโลยีเพื่อลดช่องว่างความเสี่ยง การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการทำงานออนไลน์ จำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการใช้ช่องทางเทคโนโลยีไปในทางมิชอบ

๑.๕) ผลกระทบต่อความยั่งยืนขององค์กร ความเสี่ยงที่ไม่ได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพ ความน่าเชื่อถือ และความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว

โดยสรุป : บทเรียนจากไดโนเสาร์สะท้อนให้เห็นว่า การประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นกลไกสำคัญในการเตรียมความพร้อม ปิดช่องว่าง และเสริมสร้างความมั่นคงขององค์กรท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

๒) ความแตกต่างระหว่างปัญหาและความเสี่ยง

๒.๑) ความหมายของปัญหา

ปัญหา หมายถึง เหตุการณ์หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบัน และส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานหรือเป้าหมายของหน่วยงานโดยตรง การจัดการปัญหาจึงมุ่งเน้นการแก้ไขที่สาเหตุ (Corrective Action) เพื่อระงับผลกระทบและป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ

๒.๒) ความหมายของความเสี่ยง

ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น แต่มีความไม่แน่นอนและมีโอกาสเกิดขึ้น ได้ในอนาคต การบริหารจัดการความเสี่ยงจึงเป็นการดำเนินการเชิงคาดการณ์ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้ม สาเหตุ และ กำหนดมาตรการควบคุมล่วงหน้าเพื่อลดโอกาสหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

๒.๓) ตัวอย่างเปรียบเทียบ

- กรณีน้ำท่วม : เหตุการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นแล้วถือเป็นปัญหา ส่วนการคาดการณ์ ความเป็นไปได้ของน้ำท่วมในอนาคตและการเตรียมแผนรองรับถือเป็นความเสี่ยง

- กรณีการเงิน : การโอนเงินผิดบัญชีที่เกิดขึ้นแล้วเป็นปัญหา ขณะที่โอกาสที่จะโอนผิดอีก ในอนาคตเป็นความเสี่ยงที่ต้องกำหนดมาตรการป้องกัน

- กรณีสุขภาพ : การตรวจพบไขมันสูงเป็นปัญหา ส่วนการยังไม่ได้ตรวจและอาจมีความ ผิดปกติแฝงอยู่เป็นความเสี่ยง

- กรณีการทำงาน : การขาดความรู้ในระเบียบที่ปรากฏชัดแล้วเป็นปัญหา ขณะที่โอกาส ที่อาจมีการใช้ช่องว่างของระเบียบเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเป็นความเสี่ยง

๒.๔) ประเด็นข้อควรระวังในการวิเคราะห์

การนำปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วมาเขียนเป็นความเสี่ยง อาจทำให้การกำหนดมาตรการ คลาดเคลื่อนและไม่สามารถป้องกันเหตุในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การแยกแยะให้ชัดเจนว่าเกิดแล้ว หรืออาจจะเกิด จึงเป็นหัวใจสำคัญของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

โดยสรุป : การเข้าใจความแตกต่างระหว่างปัญหาและความเสี่ยงอย่างถูกต้อง จะช่วยให้ หน่วยงานสามารถออกแบบมาตรการแก้ไขและมาตรการป้องกันได้อย่างตรงจุดและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง

๓.๕.๓ กระบวนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ท.

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตตามมาตรฐานของสำนักงาน ป.ป.ท. มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ หน่วยงานสามารถดำเนินการบริหารความเสี่ยงเชิงรุกอย่างเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนสำคัญ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการ

หน่วยงานต้องพิจารณาคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการที่มีแนวโน้มความเสี่ยงสูงมาทำการประเมิน โดยการประเมินครอบคลุมหลายกระบวนการงานจะช่วยให้สามารถจัดลำดับความสำคัญ (Priority) ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ไม่ให้นำโครงการขนาดใหญ่ที่มีวงเงินลงทุนตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาทขึ้นไปมาประเมินในมิตินี้ เนื่องจากโครงการดังกล่าวต้องจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเสนอแยกต่างหากตามหลักเกณฑ์ของสำนักงบประมาณอยู่แล้ว

ขั้นตอนที่ ๒ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนสำคัญที่ต้องวิเคราะห์ในลักษณะ “ใคร อาจทำอะไร อย่างไร และเพื่ออะไร” โดยต้องสามารถระบุผู้เกี่ยวข้องและพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การทุจริตในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการงานได้อย่างชัดเจน ประเด็นความเสี่ยงต้องเป็นการคาดการณ์เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต มิใช่การนำปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วมาเขียนซ้ำ และต้องระบุลักษณะพฤติกรรมให้ชัด เช่น การยกยอก การเรียกรับสินบน หรือการปลอมแปลงเอกสาร เพื่อให้สามารถกำหนดมาตรการควบคุมได้ตรงจุด

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง

กำหนดเกณฑ์การประเมินใน ๒ มิติหลัก ได้แก่

- ๑) โอกาส (Likelihood) หมายถึง ความถี่หรือความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น แบ่งเป็น ๕ ระดับ
- ๒) ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ความรุนแรงของความเสียหายหากเกิดเหตุการณ์ขึ้น แบ่งเป็น ๕ ระดับเช่นกัน โดยสามารถพิจารณาทั้งผลกระทบเชิงตัวเงิน (มูลค่าความเสียหาย) และผลกระทบที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ภาพลักษณ์องค์กร การร้องเรียน หรือการถูกดำเนินคดี

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยง

โดยนำค่าระดับโอกาสคูณกับระดับผลกระทบ เพื่อคำนวณเป็นคะแนนความเสี่ยง (Risk Score) ซึ่งมีคะแนนสูงสุด ๒๕ คะแนน จากนั้นนำคะแนนไปเทียบกับตาราง Risk Matrix เพื่อจัดระดับความรุนแรงออกเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

- ๑) ระดับต่ำ (๑-๔ คะแนน)
- ๒) ระดับปานกลาง (๕-๙ คะแนน)
- ๓) ระดับสูง (๑๐-๑๔ คะแนน)
- ๔) ระดับสูงมาก (๑๕ คะแนนขึ้นไป)

การจัดระดับดังกล่าวช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดลำดับการจัดการความเสี่ยงที่สำคัญก่อนหลัง ได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมเพื่อป้องกันการทุจริต

มาตรการควบคุมต้องสอดคล้องกับจุดอ่อนหรือช่องว่างที่ตรวจพบ โดยยึดหลักแก้ไขให้ตรงจุดเสี่ยง เช่น หากพบความเสี่ยงในขั้นตอนการอนุมัติ ต้องกำหนดมาตรการควบคุมในขั้นตอนนั้นโดยตรง ตัวอย่างมาตรการ ได้แก่

- ๑) การควบคุมการปฏิบัติงาน เช่น ติดตั้งกล้องวงจรปิด บันทึกภาพหรือเสียงในกระบวนการสำคัญ
- ๒) การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties) เช่น แยก User ID ของผู้ทำรายการและผู้อนุมัติในระบบการเงิน
- ๓) การนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น ระบบ E-Service เพื่อลดการเผชิญหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน
- ๔) การจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ระบุจุดเสี่ยงและวิธีป้องกันอย่างชัดเจน พร้อมเวียนแจ้งให้เจ้าหน้าที่รับทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

โดยสรุป : การดำเนินการตามกระบวนการทั้ง ๕ ขั้นตอนดังกล่าว เป็นการปรับแนวคิดจากการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุแล้ว ไปสู่การบริหารจัดการความเสี่ยงเชิงรุก ที่มุ่งปิดช่องว่างการทุจริตตั้งแต่ต้นทาง ซึ่งจะช่วยยกระดับประสิทธิภาพการควบคุมภายในและเสริมสร้างความโปร่งใสของหน่วยงานอย่างยั่งยืน

๓.๖ การเชื่อมโยงการประเมินความเสี่ยงการทุจริตกับการประเมิน ITA

การเชื่อมโยงการประเมินความเสี่ยงการทุจริตกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ของสำนักงาน ป.ป.ช. มีความสำคัญในการลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน และยกระดับมาตรฐานการประเมินให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ได้รับการประสานจาก สำนักงาน ป.ป.ช. ว่าได้มีการปรับหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกัน ดังนี้

๓.๖.๑ การปรับหลักเกณฑ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันบางประการ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้แจ้งเป็นการภายในว่า ได้กำหนดให้ใช้แนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตตามมาตรฐาน ๕ ขั้นตอนของสำนักงาน ป.ป.ท. เป็นเกณฑ์ในการประเมินตัวชี้วัด ITA ทั้งหมด เพื่อให้หน่วยงานสามารถนำผลการประเมินชุดเดียวกันไปใช้ประกอบการรายงานได้ทั้งสองส่วน

๓.๖.๒ หลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) ข้อ O๒๑ : การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กำหนดให้หน่วยงานจัดทำและเปิดเผยข้อมูลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ โดยมีเงื่อนไขสำคัญ ดังนี้

๑) ต้องครอบคลุมอย่างน้อย ๑ ด้าน จาก ๓ ด้านหลัก ได้แก่

๑.๑) ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

๑.๒) ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๑.๓) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารทรัพยากร

๒) ต้องแสดงรายละเอียดกระบวนการหรือโครงการที่คัดเลือก

๓) ต้องระบุประเด็นความเสี่ยง เกณฑ์การประเมิน ระดับความรุนแรง และ มาตรการควบคุมความเสี่ยง อย่างชัดเจน ตามคู่มือของสำนักงาน ป.ป.ท.

๓.๖.๓ หลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) ข้อ O๒๒ : รายงานผลการดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริต

กำหนดให้หน่วยงานเปิดเผยรายงานผลการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตของปีงบประมาณที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๖๘) เพื่อแสดงให้เห็นความต่อเนื่องและประสิทธิผลของมาตรการ โดยต้องมีข้อมูลประกอบ ดังนี้

๑) ประเด็นความเสี่ยงและระดับความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้

๒) วิธีการหรือมาตรการที่ได้ดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยง

๓) ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง เพื่อสะท้อนประสิทธิภาพของมาตรการ

๓.๖.๔ แนวทางการเปิดเผยข้อมูลบนเว็บไซต์หลักของหน่วยงาน

เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมิน ITA หน่วยงานต้องดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข้อ O๒๑ และ ข้อ O๒๒ บนเว็บไซต์หลักของหน่วยงาน โดยคำนึงถึง การแสดงผลในตำแหน่งที่ชัดเจน เข้าถึงได้ง่าย การจัดทำหัวข้อหรือเมนูให้ตรงตามชื่อเกณฑ์ที่กำหนด และการจัดรูปแบบข้อมูลให้ครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

๔. ข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินการต่อไป

ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม “Risk to Result กษ. : เข้าใจความเสี่ยง รู้ทันการทุจริต” หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยสามารถสรุปแนวทางสำคัญได้ดังต่อไปนี้

๔.๑ การขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตสู่การปฏิบัติจริง การประเมินความเสี่ยงการทุจริตไม่ควรเป็นเพียงการจัดทำเอกสารเพื่อรายงานตามรอบระยะเวลาเท่านั้น หากแต่ต้องเป็นเครื่องมือบริหารจัดการที่นำไปใช้ควบคุมและป้องกันความเสี่ยงในกระบวนการงานจริง หน่วยงานควรดำเนินมาตรการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลเชิงประจักษ์ในการลดโอกาสการทุจริต

๔.๒ การถ่ายทอดองค์ความรู้และสร้างวัฒนธรรมองค์กร บุคลากรที่เข้าร่วมกิจกรรมมีบทบาทสำคัญในการขยายผลความรู้ไปยังเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ยึดมั่นในคุณธรรมและความโปร่งใส เช่น แนวคิด “๕ ไม่” จะช่วยหล่อหลอมให้การบริหารความเสี่ยงการทุจริตเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร และเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่าย

๔.๓ การดำเนินการตามกระบวนการประเมินความเสี่ยง ๕ ขั้นตอน หน่วยงานควรดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตตามมาตรฐานที่กำหนดอย่างครบถ้วน ตั้งแต่การคัดเลือกกระบวนการที่มีความเสี่ยง การวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงแบบคาดการณ์ การกำหนดเกณฑ์ประเมินโอกาสและผลกระทบ การคำนวณระดับความรุนแรงของความเสี่ยง ตลอดจนการกำหนดมาตรการควบคุมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของหน่วยงาน โดยให้ความสำคัญกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตเพื่อปิดช่องว่างก่อนเกิดความเสียหาย

๔.๔ การเชื่อมโยงกับตัวชี้วัด ITA และการเปิดเผยข้อมูล การดำเนินการประเมินความเสี่ยงต้องเชื่อมโยงกับตัวชี้วัด ITA โดยเฉพาะ O๒๑ และ O๒๒ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานเปิดเผยข้อมูลผลการประเมินและผลการจัดการความเสี่ยงการทุจริตผ่านเว็บไซต์หลักของหน่วยงานอย่างครบถ้วน ชัดเจน และเข้าถึงได้ง่าย การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงตอบสนองต่อเกณฑ์การประเมิน แต่ยังสะท้อนถึงความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

๔.๕ การกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานควรจัดให้มีกลไกกำกับติดตามการดำเนินงานตามมาตรการที่กำหนดไว้ พร้อมประเมินผลเป็นระยะ เพื่อพิจารณาว่ามาตรการสามารถลดระดับความเสี่ยงได้จริงหรือไม่ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานในรอบปีถัดไปอย่างเป็นระบบ

เอกสารประกอบการบรรยาย
ของสำนักงาน ป.ป.ท.

การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
(Risk to Result กษ. : เข้าใจความเสี่ยง รู้ทันการทุจริต)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมฯ จำนวนทั้งสิ้น ๑๙๔ คน แบ่งเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมฯ ณ ห้องประชุม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ห้อง ๑๓๔-๑๓๕) จำนวน ๗๖ คน และผู้เข้าร่วมผ่านระบบออนไลน์ (Zoom Meeting) จำนวน ๑๑๘ คน ทั้งนี้ ได้รับแบบประเมินความพึงพอใจกลับคืนจำนวน ๗๔ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๔ ของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด โดยแบ่งการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ อายุราชการ และหน่วยงานที่สังกัด

ส่วนที่ ๒ : ความพึงพอใจต่อกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แจกแจงเป็นความถี่ค่าเปอร์เซ็นต์ หรือร้อยละ (Percentage) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ จำนวนและค่าเปอร์เซ็นต์ หรือค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๒๕	๓๓.๘๐
หญิง	๔๙	๖๖.๒๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๒	๒.๗๐
ระหว่าง ๒๕ ถึง ๓๔ ปี	๑๖	๒๑.๖๐
ระหว่าง ๓๕ ถึง ๔๔ ปี	๓๒	๔๓.๒๐
ระหว่าง ๔๕ ถึง ๕๔ ปี	๑๙	๒๕.๗๐
ตั้งแต่ ๕๕ ปีขึ้นไป	๕	๖.๘๐
๓. อาชีพ		
ข้าราชการ	๔๘	๖๔.๘๗
พนักงานราชการ	๑๕	๒๐.๒๗
ลูกจ้างประจำ	๑	๑.๓๕
อื่น ๆ	๑๐	๑๓.๕๑
๔. อายุราชการ		
ไม่เกิน ๑ ปี	๖	๘.๑๐
มากกว่า ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๓ ปี	๑๐	๑๓.๕๐
มากกว่า ๓ ปี แต่ไม่เกิน ๕ ปี	๑๐	๑๓.๕๐
มากกว่า ๕ ปีขึ้นไป	๔๘	๖๔.๙๐
๕. หน่วยงานที่สังกัด		
หน่วยงานในสังกัดและในกำกับของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๓๔	๔๕.๙๐
หน่วยงานในสังกัดของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๔๐	๕๕.๑๐
รวม	๗๔	๑๐๐.๐๐

จากข้อมูลตารางที่ ๑ สามารถสรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด ๗๔ คน ได้ดังนี้

๑. เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีจำนวน ๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๒๐ และเพศชาย จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘๐

๒. อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๓๕ - ๔๔ ปี จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒๐ รองลงมา ได้แก่ ช่วงอายุ ๔๕ - ๕๔ ปี จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗๐ ช่วงอายุ ๒๕ - ๓๔ ปี จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖๐ ช่วงอายุตั้งแต่ ๕๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๐ และอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๐ ตามลำดับ

๓. อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๘๗ รองลงมา ได้แก่ พนักงานราชการ จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒๗ และอาชีพอื่น ๆ จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๑ ส่วนลูกจ้างประจำมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๕ ตามลำดับ

๔. อายุราชการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการมากกว่า ๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๘๗ รองลงมา ได้แก่ ผู้ที่มีอายุราชการมากกว่า ๑ ปีแต่ไม่เกิน ๓ ปี และมากกว่า ๓ ปีแต่ไม่เกิน ๕ ปี ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๐ เท่ากันทั้งสองกลุ่ม และผู้ที่มีอายุราชการไม่เกิน ๑ ปี มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๐ ตามลำดับ

๕. หน่วยงานที่สังกัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๑๐ รองลงมา ได้แก่ หน่วยงานในสังกัดและในกำกับของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙๐ ตามลำดับ

ส่วนที่ ๒ : ความพึงพอใจต่อกิจกรรม

ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Risk to Result กษ. : เข้าใจความเสี่ยง รู้ทันการทุจริต) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อกิจกรรม

ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละความพึงพอใจ (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
๑. ด้านกระบวนการขั้นตอนและเนื้อหาในการบรรยายให้ความรู้						๔.๖๓	๐.๕๖	มากที่สุด
๑.๑ เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม	๗๐.๒๗	๒๙.๗๓	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๗๐	๐.๔๖	มากที่สุด
๑.๒ วิทยากรมีเทคนิค/วิธีการและการเรียงลำดับเนื้อหาในการถ่ายทอดได้อย่างชัดเจน	๗๗.๐๓	๒๒.๙๗	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๗๗	๐.๔๒	มากที่สุด
๑.๓ เอกสารประกอบการบรรยาย	๖๓.๕๑	๒๙.๗๓	๖.๗๖	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๕๗	๐.๖๒	มากที่สุด
๑.๔ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตอบข้อซักถาม	๗๕.๖๘	๒๒.๙๗	๑.๓๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๗๔	๐.๔๗	มากที่สุด
๑.๕ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดกิจกรรม	๕๒.๗๐	๓๓.๗๘	๑๐.๘๑	๑.๓๕	๑.๓๕	๔.๓๕	๐.๘๓	มากที่สุด
๒. ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ						๔.๖๔	๐.๕๔	มากที่สุด
๒.๑ เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและบริการรวดเร็ว	๖๖.๒๒	๒๗.๐๓	๖.๗๖	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๕๙	๐.๖๒	มากที่สุด
๒.๒ การประสานงาน การให้ความช่วยเหลือ และตอบข้อซักถาม	๖๗.๕๗	๓๑.๐๘	๑.๓๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๖๖	๐.๕๐	มากที่สุด
๒.๓ การดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและชัดเจน	๖๘.๙๒	๒๙.๗๓	๑.๓๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๖๘	๐.๕๐	มากที่สุด

ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละความพึงพอใจ (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
๓. ด้านคุณภาพของการบรรยาย						๔.๖๘	๐.๕๐	มากที่สุด
๓.๑ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ก่อน การอบรมให้ความรู้	๖๘.๙๒	๒๘.๓๘	๒.๗๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๖๖	๐.๕๓	มากที่สุด
๓.๒ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต หลัง การอบรมให้ความรู้	๗๐.๒๗	๒๘.๓๘	๑.๓๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๖๙	๐.๔๙	มากที่สุด
๓.๓ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตให้เป็นไปด้วยความถูกต้องสอดคล้องกับกรอบระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (CRMS)	๖๗.๕๗	๓๒.๔๓	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๖๘	๐.๔๗	มากที่สุด
ความพึงพอใจในภาพรวมที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	๕๘.๑๑	๔๐.๕๔	๑.๓๕	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๕๗	๐.๕๓	มากที่สุด

จากข้อมูลในตารางที่ ๒ พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในภาพรวมเฉลี่ยสูงถึง ๔.๕๗ ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยทัศนคติด้านคุณภาพของการบรรยายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ และด้านกระบวนการขั้นตอนและเนื้อหาในการบรรยายให้ความรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๘, ๔.๖๔ และ ๔.๖๓ ตามลำดับ ซึ่งทัศนคติทั้ง ๓ ด้าน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

๑. กำหนดการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ควรบรรจุกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการประเมินความเสี่ยงการทุจริตไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้การพัฒนาศักยภาพบุคลากรเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

๒. เพิ่มความถี่ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้บุคลากรในสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าร่วมได้อย่างทั่วถึง และรองรับบุคลากรที่มีภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมได้ในบางช่วงเวลา

๓. เพิ่มระยะเวลาและรูปแบบการฝึกปฏิบัติ (Workshop) ควรจัดให้มีช่วงฝึกปฏิบัติการประเมินความเสี่ยงการทุจริตตามแบบฟอร์มของสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึก และให้นำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของแต่ละหน่วยงาน

๔. ปรับปรุงสื่อประกอบการบรรยาย ควรปรับขนาดตัวอักษร ภาพ และรูปแบบการนำเสนอใน PowerPoint ให้มีความชัดเจน อ่านง่าย และลดความหนาแน่นของข้อมูลในแต่ละสไลด์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรับรู้ข้อมูลของผู้เข้าร่วม

๕. พิจารณาความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรม ควรเลือกสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีทัศนวิสัยที่เหมาะสม ระบบเสียงและอุปกรณ์สนับสนุนที่เพียงพอ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

๖. ทบทวนแนวทางการอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ควรพิจารณาแนวทางการจัดอาหารกลางวันและรูปแบบการเข้าร่วม (On-site/Online) ให้มีความเหมาะสมต่อไป เพื่อสร้างความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ภาพกิจกรรม
เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
(Risk to Result กษ. : เข้าใจความเสี่ยง รู้ทันการทุจริต)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

MOAC
ANTI-CORRUPTION CENTER

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ช่องทางการติดต่อ

Phone 0 2629 9663
Website www.moac.go.th/anticorruption
Email anticor.moac@outlook.com

Social Media @ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Address ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
อาคาร 2 ชั้น 4 เลขที่ 3
ถนนราชดำเนินนอก แขวงบ้านพานถม
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200